

NASZA
EURO

PROW

2/2024
ISSN 2083-4063
INCJA

autorka: Michalina Andrzejewska, zdjęcie wykonane w miejscowości Ostrowo w gminie Powidz w powiecie stuleckim

„Żniwa jak dawniej”

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Institucja Zarządzająca PROW 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu. Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	3
20 lat minęło – bilans członkostwa Wielkopolski w Unii Europejskiej	4-7
Gminy inwestują w zbiorniki wodne	8-9
Kobierno nową stolicą polskiego kaletnictwa?	10
Samorząd województwa dba o niemarnowanie jedzenia.....	11
Wielkopolska wieś pięknieje nie tylko dzięki środkom unijnym	12-13
Kącik kulinarny	14
Kącik fotograficzny	15

Krzysztof Grabowski
Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego

Szanowni Państwo,

W tym roku obchodzimy 20-lecie członkostwa Polski w Unii Europejskiej. To dobry moment na podsumowanie efektów wdrażanych przy udziale środków unijnych Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich. Samorząd Województwa Wielkopolskiego kończy wdrażanie drugiego, pełnego okresu programowania adresowanego do obszarów wiejskich. Kwota wsparcia przyznanego beneficjentom działań nadzorowanych przez nasz samorząd w ramach PROW 2007-2013 i PROW 2014-2020 przekracza 2 miliardy złotych. W tym wydaniu biuletynu publikujemy syntetyczne dane na temat dystrybucji środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w województwie wielkopolskim w ostatnich dwudziestu latach.

W czerwcu 2024 roku miałem przyjemność podpisać 29 umów z przedstawicielami gmin na dofinansowanie inwestycji typu „Zarządzanie zasobami wodnymi” w ramach PROW 2014-

2020. To skutek ostatniego naboru w ramach poprzedniej perspektywy finansowej.

Lato tego roku obfituje w ciekawe inicjatywy, niektóre z nich finansowane są ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Przykładem takiego działania jest szkolenie dla członkiń Koła Gospodyń Wiejskich w Kobiernie zorganizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego we współpracy z Miastem i Gminą Krotoszyn. W tym wydaniu biuletynu „Nasza euroPROWincja” prezentujemy również informacje na temat otwieranych w regionie jadalni oraz realizacji programu Wielkopolska Odnowa Wsi. Rozstrzygnęliśmy również kolejną edycję konkursu fotograficznego „PROW w obiektywie”. Nagrodzone zdjęcia publikować będziemy cyklicznie w biuletynie.

Życzę przyjemnej lektury!

Wydawca:

Samorząd Województwa Wielkopolskiego
Al. Niepodległości 34
61-714 Poznań

Tekst i opracowanie:

Jednostka Regionalna Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań
tel. 61 626 60 00
e-mail: ksow@umww.pl
www.wielkopolskie.ksow.pl, www.dprow.umww.pl

Opracowanie graficzne:

EGD Design
Andrzej Tokarski
www.grafikadlafirm.pl

Druk:

Firma Poligraficzno
-Introligatorska
"Udziałowiec" Sp. z o.o.

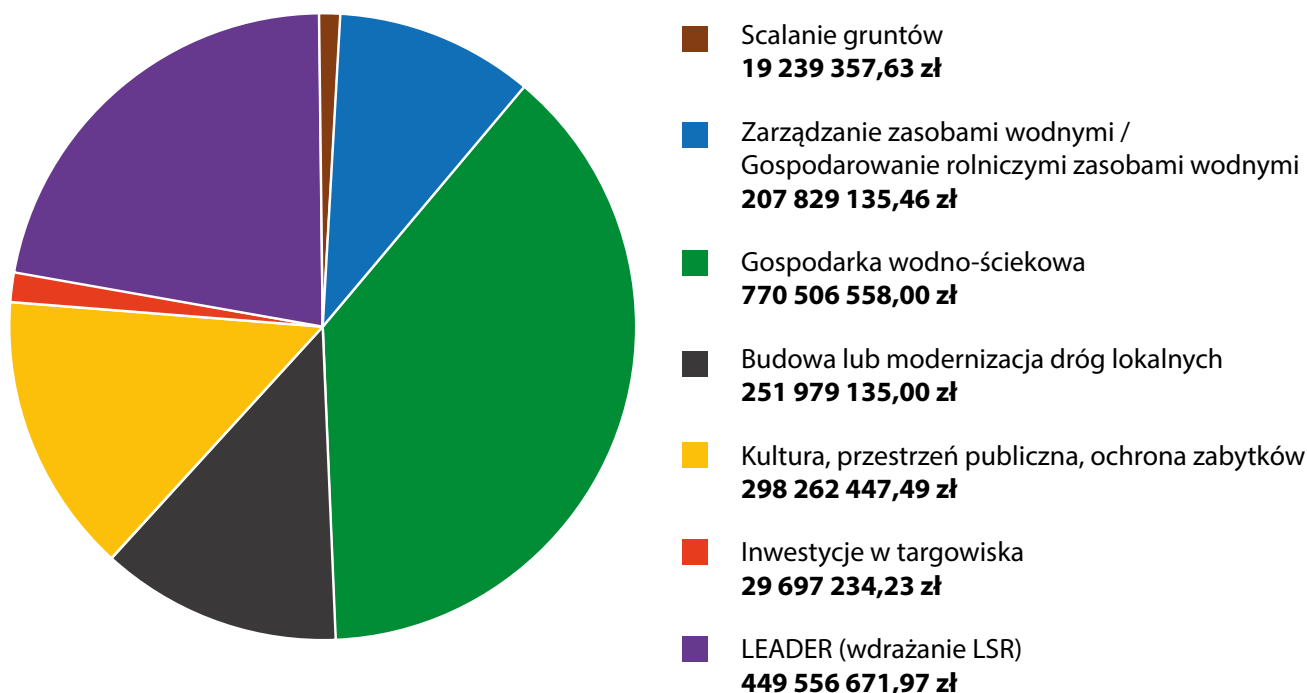
20 lat minęło – bilans członkostwa Wielkopolski w Unii Europejskiej

Podsumowujemy realizację dwóch perspektyw finansowych w ramach Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich i publikujemy wypowiedzi osób uczestniczących we wdrażaniu tych programów. Beneficjenci z województwa wielkopolskiego otrzymali łącznie ponad 2 miliardy złotych.

1 maja 2004 roku Polska przystąpiła do Wspólnoty Europejskiej z ogromnymi nadziejami na postęp cywilizacyjny, ekonomiczny i społeczny. Takie nadzieje towarzyszyły również Wielkopolanom. Z perspektywy minionych 20 lat nie sposób kwestionować korzyści, jakie nasz region uzyskał stając się częścią Unii Europejskiej. Jesteśmy świadkami bardzo istotnych zmian w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Beneficjenci

Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich w województwie wielkopolskim otrzymali dotychczas ponad 2 miliardy złotych, ale kwota ta stale rośnie, bo latem 2024 roku wciąż kontraktowane są nowe środki w ramach PROW 2014-2020, równolegle trwają intensywne prace związane z wdrażaniem nowej perspektywy finansowej na lata 2023-2027.

Podsumowanie środków rozdysponowanych w ramach PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020 w województwie wielkopolskim

Łącznie: **2 027 070 539,78 zł**

O pozytywnym bilansie 20-lecia wielkopolskiej wsi w Unii Europejskiej świadczą bardzo wyraźnie efekty rzeczowe przedsięwzięć zrealizowanych przy udziale Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Prezentujemy Państwu tabelę, w której znalazły się zarówno rezultaty podejmowanych inwestycji infrastrukturalnych, jak również efekty inicjatywy LEADER w perspektywie 2014-2020 w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Efekty PROW w województwie wielkopolskim

Zakres	Liczba
Liczba kilometrów wybudowanych lub przebudowanych dróg lokalnych	376
Liczba kilometrów wybudowanych lub przebudowanych sieci kanalizacyjnych	1840
Liczba kilometrów wybudowanych lub przebudowanych sieci wodociągowych	914
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	4295
Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych świetlic wiejskich i wiejskich domów kultury	1349
Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych targowisk	32
Liczba wyposażonych placów zabaw i siłowni zewnętrznych	1182
Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych boisk i obiektów sportowych	328
Liczba nowych firm	1178
Liczba przedsiębiorstw, które rozwinęły swoją działalność	438
Liczba nowych miejsc pracy	2061

Na łamach biuletynu publikujemy wypowiedzi osób, które brały aktywny udział we wdrażaniu PROW 2007-2013 oraz 2014-2020 na poziomie całej Unii Europejskiej, ale szczególnie prezentujemy doświadczenia i refleksje płynące z ich działalności na rzecz wielkopolskiej wsi.

Krzysztof Hetman
Poseł do Parlamentu Europejskiego od 2014 roku

Wspólna Polityka Rolna została powołana do życia już w 1962 r. przez sześć ówczesnych krajów założycielskich Wspólnot Europejskich i jest najstarszą, do dzisiaj funkcjonującą polityką unijną. Służy zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego

wszystkim obywatelom Unii poprzez dostęp do przystępnej cenowo i bezpiecznej żywności o wysokiej jakości przy równoczesnym zagwarantowaniu odpowiedniego poziomu życia rolników i wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich.

Akcesja Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. budziła tyle samo nadziei, co wątpliwości, szczególnie wśród polskich rolników, którzy obawiali się zalewu naszego rynku przez tańszą i o lepszej jakości żywność z krajów UE. Polskie rolnictwo było słabe i niedoinwestowane, a infrastruktura gospodarstw i terenów wiejskich nie zapewniały minimum konkurencyjności. Dwa lata przed akcesją, Polska nadal importowała żywność, wartość importu przekraczała eksport o niemal 400 mln euro.

Obawy okazały się nieuzasadnione, polscy rolnicy szybko dostrzegli i z powodzeniem wykorzystali szansę, jaką oferują unijne systemy dofinansowania produkcji rolnej, zarówno w postaci dopłat bezpośrednich, jak i funduszy inwestycyjnych oraz Sektorowych Programów Operacyjnych. Również obszary wiejskie doczekały się radykalnego skoku cywilizacyjnego dzięki inwestycjom z programów SAPARD i PROW.

Począwszy od 2004 r. do dzisiaj na polską wieś trafiło 78 mld euro, z czego 50 mld euro na dopłaty bezpośrednie, 26 mld euro w postaci inwestycji z PROW oraz 1,8 mld euro jako interwencje rynkowe. Pojawiło się ponad milion nowych miejsc pracy, średnia powierzchnia gospodarstw w 2023 r. wzrosła do 12,7 ha (8,7 ha przed akcesją), 1,24 mln gospodarstw zło-

REALIZACJA PROW

żyło wnioski o płatności bezpośrednie, dochody rolników zwiększyły się od 2004 r. ponad 2,5-krotnie.

Polska żywność podbija świat, wartość eksportu w ubiegłym roku wyniosła 51,8 mld euro, czyli 11 razy więcej niż przed akcesją, natomiast dodatnie saldo wyniosło ponad 18,6 mld euro. W szeregu sektorach produkcji żywności: zboża, buraki cukrowe, mleko, drób, owoce i warzywa, nasi rolnicy wyraźnie przodują w Europie.

Przed nami ostatni budżet UE, z którego Polska może pozyskać znaczące fundusze. Musimy nadal wzmacniać nasze rolnictwo, by mogło skutecznie konkurować w dynamicznie zmieniającym się świecie.

Paweł Rajski
Starosta Ostrowski

Fundusze unijne to ważne źródło pozyskiwania środków. Jako powiat staramy się skutecznie je pozyskiwać ze wszystkich dostępnych źródeł i programów. Skorzystaliśmy także ze wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w perspektywie 2014-2020, w ramach

Poddziałania „Wsparcie Inwestycji Związanych z Tworzeniem, Ulepszeniem lub Rozbudową Wszystkich Rodzajów Małej Infrastruktury w Energii Odnawialną i w Oszczędzanie Energii”.

Było to dofinansowanie przebudowy drogi Wysocko Małe – Przygodzice w kwocie 1 086 830,62 zł. Umowa na to zadanie podpisana została w sierpniu 2016 r. Dzięki temu wsparciu oraz środkom z budżetu powiatu w wysokości 628 718,88 zł, udało się zmodernizować jezdnię na odcinku prawie 1,7 km. Powstał także nowy chodnik o długości ponad 1700 m, co wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa pieszych uczestników ruchu.

Środki z PROW-u pozwoliły zrealizować bardzo ważną inwestycję łączącą drogi gminne, powiatowe z drogą krajową. Połączenie to jest teraz chętnie wykorzystywane przez kierowców jako alternatywa do zatłoczonych głównych ciągów.

Adam Sperzyński
Starosta Rawicki

Środki unijne nabierają coraz większego znaczenia w realizacji zadań powiatu oraz pozostałych jednostek. W ramach PROW 2014-2020 około 3,9 miliona złotych wykorzystano na poprawę stanu dróg lokalnych w po-

wiecie rawickim. Środki te wpłynęły na rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Dofinansowanie w wysokości 1,1 miliona złotych gmina Pakosław przeznaczyła na przebudowę drogi gminnej łączącej Golejewko, Ostrobudki i Baranowo oraz Góreczki Wielkie. Gmina Miejska Górka przebudowała ulicę Nową w Dąbrowie i ulicę Hubala w Miejskiej Górcie. Pozyskane dofinansowanie przeznaczyła również na budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kołaczkwice wraz z siecią wodociągową na odcinku Dłoń-Kołaczkwice. W 2020 roku otrzymała pomoc finansową z PROW 2014-2020 na budowę kanalizacji sanitarnej oraz przebudowę i budowę sieci wodociągowej w części Sobiałkowa. W gminie Bojanowo wyremontowano natomiast drogę gminną na odcinku Zaborowice – Trzebosz i pojawiły się cztery nowe place zabaw. Ponadto, gmina Jutrosin przeprowadziła renowację stawów wraz z rekreacyjnym zagospodarowaniem ich terenu, odnowiła rowy melioracyjne oraz wykonała nasadzenia drzew. Podobne działania związane z poprawą walorów krajobrazowych oraz małej retencji na wybranych terenach wiejskich przeprowadzono w gminach: Miejska Górka, Rawicz, Pakosław. Gmina Rawicz również realizowała inwestycję z PROW. Pozyskane środki przeznaczyła na przebudowę ulicy Wrocławskiej wraz z budową infrastruktury technicznej w Dębnie Polskim.

Podsumowując, jednostki samorządu terytorialnego jako jedna z grup beneficjentów PROW, mogły realizować przedsięwzięcia, które bez udziału środków zewnętrznych byłyby trudne do wykonania.

Grzegorz Kaczmarek
Burmistrz Stawiszyna

Członkostwo w strukturach unijnych to wielka korzyść dla naszego kraju, dla obywateli, dla rolnictwa, gospodarki i środowiska. Na terenie Gminy i Miasta Stawiszyn skorzystaliśmy z dofinansowania do przedsięwzięć, które były nam bardzo potrzebne i znacząco poprawiły jakość życia

mieszkańców. Dzięki funduszom unijnym z PROW 2007-2013, wyremontowaliśmy i przeprowadziliśmy termomodernizację budynku Cukrowniczego Klubu Sportowego w Zbiersku, wykonaliśmy termomodernizację budynku klubu sportowego GLZS „Korona-Pogoń” w Stawiszynie. Odbyły się remonty świetlic wiejskich w budynkach OSP w miejscowościach Piątek Wielki, Piątek Mały, Zbiersk, Zbiersk Kolonia, Pólko Ostrówek, Długa Wieś Trzecia. Wyposażyliśmy wiele placów zabaw w nowe urządzenia. W perspektywie 2014-2020 przebudowaliśmy Park Miejski w Stawiszynie ze sceną amfiteatru, targowisko w Stawiszynie, które wyposażone zostało w budynki do obsługi weterynaryjnej z wiatą do sprzedaży zwierząt. Zakupiliśmy i zamontowaliśmy panele fotowoltaiczne

na hali widowiskowo-sportowej przy Szkole Podstawowej w Zbiersku Cukrownia i Stawiszynie. Przebudowaliśmy drogi gminne we wsi Długa Wieś Druga, Wyrów i Złotniki Małe Kolonia, powstały m.in. nowe chodniki, pas dla rowerów, perony przy przystankach autobusowych. Przebudowaliśmy też Stację Uzdatniania Wody w miejscowości Zbiersk.

Aktywnie korzystamy ze wsparcia Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Zorganizowaliśmy m.in. przeglądy zespołów śpiewających, konkursy kulinarne, wyjazdy studyjne, wymiany dobrych praktyk, spotkania sołtysów.

W ramach obu perspektyw finansowych programu PROW otrzymaliśmy wsparcie na kwotę blisko 11 milionów złotych.

Jakub Gwit
Wójt Gminy Powidz

Wsparcie inwestycji na obszarach wiejskich służyć ma poprawie warunków życia społecznego i gospodarczego na danym terenie. Uważam, że cel ten jest dobrze realizowany. Dzięki środkom PROW gmina Powidz wykonała budowę promenady w Powidzu nad brzegiem Jeziora Powidzkiego

czy budowę pomostów rekreacyjnych w Powidzu i Przybrodzinie. Gmina Powidz wyróżnia się turystycznym charakterem, a w wyniku poczynionych inwestycji, poprawił się stan infrastruktury. Dzięki temu więcej osób odwiedza Powidz i okolice, również poza sezonem, żeby przejechać rowerem czy pospacerować po promenadzie. Ma to znaczenie dla lokalnej gospodarki – licznych przedsiębiorców, którzy prowadzą gastronomię czy oferują noclegi.

W Ostrowie ze środków PROW 2007-2013 realizowaliśmy budowę kanalizacji, co pozwoliło podłączyć nieruchomości stałych mieszkańców i letników, a w ten sposób zadbać o cenne przyrodniczo tereny Powidzkiego Parku Krajobrazowego. PROW 2014-2020 umożliwił wybudowanie świetlicy wiejskiej w najdalej oddalonym sołectwie od Powidza - Anastazewie, co przyczyniło się do aktywizacji społeczeństwa: powstało Koło Gospodyń Wiejskich, organizowane są warsztaty, pikniki. Kapitał społeczny stanowi ważny czynnik rozwoju lokalnych wspólnot.

Paweł Szczepankiewicz
Wójt Gminy Wierzbinek

20 lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej to dla Gminy Wierzbinek bardzo owocny czas. W latach 2007-2013 z PROW Gmina zrealizowała wiele projektów. Do najważniejszych z nich

możemy zaliczyć m.in. rozbudowę sieci wodociągowej w Racięcinie, budowę biologicznej oczyszczalni ścieków w Sadlnie, budowę kanalizacji w miejscowości Wierzbinek. Z pozyskanych środków zwiększyliśmy atrakcyjność gminy poprzez rewitalizację zabytkowych parków, budowę placów zabaw dla najmłodszych a także, rozbudowano ogólnodostępne boisko gminne. W latach 2014-2020 kontynuowaliśmy idee związane z poprawą jakości życia mieszkańców. Zwiększyliśmy zasięg sieci wodociągowej i rozbudowaliśmy kanalizację. Powstało wiele dróg lokalnych i ścieżek rowerowych. W w/w latach w projektach nie pominęliśmy żadnego sołectwa. Powstały liczne place zabaw, siłownie zewnętrzne, odnowiliśmy budynki strażnic OSP, wyposażyliśmy świetlice wiejskie i odnowiliśmy budynek Gminnej Biblioteki Publicznej w Wierzbinku. Dzięki tym środkom z PROW wypiękniła nasza gmina i poprawił się znaczny komfort życia mieszkańców.

Jestem przekonany, że środki pozyskane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zostały bardzo dobrze rozdysponowane o czym świadczą otrzymane przez gminę Wierzbinek dyplomy: za zajęcie I miejsca w rankingu na zawarcie największej ilości umów i za zajęcie I miejsca w rankingu na najwyższą łączną wartość przyznanej pomocy w ramach działań PROW.

Piotr Lach
Wójt Gminy Złotów

W temacie PROW – u trudno być oryginalnym i nie wyrazić swojego zadowolenia ze zrealizowanych zadań. Wójt Gminy Złotów jestem od 2010 r a wcześniej dwie kadencje byłem przewodniczącym Rady Gminy Złotów.

Można zatem powiedzieć, że w moim samorządowym życiu wychowywałem się w otoczeniu inwestycji finansowanych z PROW. Ale zanim pojawiły się pieniądze trzeba było przygotować zadania i sporządzić wnioski. W tym miejscu warto podziękować pracownikom merytorycznym, którzy krok po kroku pokonywali pojawiające się problemy. Z programu od początku jego funkcjonowania pozyskaliśmy prawie jedenaście milionów złotych realizując ok. 30 mniejszych lub większych zadań. W mojej ocenie program się sprawdził i sprawdzili się ludzie, którzy go na różnych etapach realizowali.

Zainwestowane środki widać niemal wszędzie. Wzbudziły one nowe oczekiwania, wprowadziły pewne standardy. Tym samym warto dalej wspierać obszary wiejskie. Zasługują na to.

REALIZACJA PROW

Gminy inwestują w zbiorniki wodne

W czerwcu 2024 r. 17 samorządów gminnych z województwa wielkopolskiego podpisało umowy z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 na wsparcie 29 inwestycji dotyczących „Zarządzania zasobami wodnymi”. Na ten cel Samorząd Województwa Wielkopolskiego przeznaczył wsparcie w kwocie około 10 milionów złotych.

Fot. A. Kapuściński.

Blisko milion złotych trafi do Gminy i Miasta Tuliszków na rewitalizację stawów w Piętniu i Tuliszkowie.

Przyznane dofinansowanie to efekt ostatniego naboru wniosków w kończącej się perspektywie programowej. Nabór ten odbył się w grudniu 2023 roku.

- Rozstrzygnęliśmy ostatni nabór wniosków w ramach PROW 2014-2020. Tym razem środki otrzymały samorzady gminne. Dofinansowaniem objęliśmy 29 przedsięwzięć zakładających budowę lub przebudowę otwartych zbiorników retencyjnych. To bardzo ważne inwestycje, które w obliczu zaostrzających się zjawisk pogodowych, mają znaczący wpływ na zniwelowanie zagrożeń dla rolnictwa w tym zakresie, czyli ograniczenia skutków suszy i zapobieganie powodziom – podkreśla wicemarszałek województwa Krzysztof Grabowski.

Pomoc, jaką można było otrzymać na operacje typu „Zarządzanie zasobami wodnymi”, przyznawana jest w formie refundacji do 100 procent kosztów kwalifikowalnych. Dofinansowane inwestycje dotyczą otwartych zbiorników retencyjnych o powierzchni nieprzekraczającej 5000m² oraz o głębokości nie większej niż 3m. Zbiorniki te mają za zadanie gromadzić przede wszystkim wody opadowe i roztopowe, ale mogą dodatkowo korzystać z wód gruntowych i wód płynących, np. w rowach melioracyjnych. Koszty kwalifikowalne obejmują

swoim zakresem również infrastrukturę towarzyszącą, m.in. koszty urządzenia tzw. stref buforowych służących redukcji zanieczyszczeń spływających do zbiornika, urządzenia wodopojów - o łagodnym pochyleniu zejścia do wody dla dzikich zwierząt, umocnienia wlotów i wylotów, upustów, przelewów oraz przewalów. Inwestycje dofinansowane z PROW 2014-2020 mogą być realizowane wyłącznie w miejscowościach liczących do 5000 mieszkańców. Maksymalny wymiar wsparcia pojedynczej inwestycji z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich to 500 tysięcy złotych.

Listę dofinansowanych projektów otwiera inwestycja, którą zrealizuje Gmina i Miasto Witkowo w powiecie gnieźnieńskim. Beneficjent pozyskał 388 037 zł na odbudowę ziemnego stawu w miejscowości Mąkownica. Na terenie powiatu gnieźnieńskiego zrealizowane zostaną jeszcze trzy inne przedsięwzięcia, o wsparcie których z wnioskami wystąpiły władze gminy Czarniejewo. Łączna wartość przyznanego dofinansowania wynosi 818 783 zł i pozwoli na odbudowę stawów w miejscowościach Żydowo, Czarniejewo i Szczytniki Czarniejewskie. Najwięcej inwestycji tego typu zaplanowała gmina Żerków w powiecie jarocińskim. Dzięki pomocy finansowej na kwotę 2 026 053 zł przebudowanych zostanie aż pięć zbiorników.

Wszystkie zlokalizowane są w Żerkowie, jeden przy ul. Cmentarnej, trzy między ulicami Parkowa i Jarocińska oraz jeden przy ul. Targowisko. W sąsiedniej gminie Kotlin odbudowany zostanie staw ziemny w miejscowości Sławoszew. Na ten cel przeznaczono wsparcie w kwocie 323 844 zł.

Po kilka inwestycji zrealizują dwie gminy z powiatu gostyńskiego. Gmina Krobia pozyskała środki o łącznej wartości 816 625 zł z przeznaczeniem na odnowienie, odtworzenie i zagospodarowanie stawów w miejscowościach Chumiętka, Ziemiń, Pudliszki i Posadowo. Gmina Gostyń z kolei z powodzeniem zawniosowała o 923 213 zł, które wykorzysta na rewitalizację i odbudowę dwóch stawów w Daleszynie i jednego w Kosowie. 488 750 zł trafi do Włoszakowic w powiecie leszczyńskim, gdzie wykonana zostanie przebudowa otwartego zbiornika wodnego. W powiecie nowotomyskim z możliwości otrzymania dofinansowania skorzystały dwie gminy: Lwówek i Opalenica. Pierwsza z nich pozyskała 306 622 zł na odbudowę i przebudowę stawu w Bródkach, druga natomiast wykorzysta pomoc w kwocie 500 000 zł na inwestycję o tym samym charakterze w miejscowości Jastrzębniki. Gmina Rakoniewice w powiecie grodziskim zrealizuje inwestycję polegającą na rozbudowie zbiornika retencyjnego w Rakoniewicach. Wsparcie przyznane na ten cel wynosi 471 289 zł. Potrzeby w zakresie uregulowania małej retencji istnieją również na wschodzie Wielkopolski. Gmina i Miasto Tuliszków, w powiecie tureckim uzyskała 995 245 zł na rewitalizację zbiornika wodnego w Piętnie, a także na rewitalizację

wraz z przebudową urządzeń hydrotechnicznych, w które wyposażony jest zbiornik na terenie parku w Tuliszkowie.

Pięć spośród projektów objętych dofinansowaniem dotyczy budowy nowych zbiorników retencyjnych. Taki obiekt, zbudowany od podstaw powstanie w Witkowicach w gminie Kaźmierz (powiat szamotulski). Gmina otrzymała wsparcie w wysokości 411 878 zł. Środki finansowe z PROW 2014-2020 trafiły również do gminy Czermin w powiecie pleszewskim. W Broniszewicach powstanie otwarty zbiornik wodny oraz infrastruktura towarzysząca temu obiektowi. Zadanie uzyskało dofinansowanie w kwocie 232 511 zł. Trzy nowe zbiorniki retencyjne pojawią się w gminach powiatu złotowskiego na północy Wielkopolski. Gmina Złotów, dzięki uzyskanej pomocy w wysokości 274 942 zł, zbuduje ziemny staw retencyjny w Nowinach. W Nadarzycach w gminie Jastrowie powstanie obiekt wodny, który poza główną funkcją retencyjną, wykorzystywany będzie również do celów rekreacyjnych. Budowę tego zbiornika umożliwi dofinansowanie na 330 517 zł. 143 758 zł pozyskała z kolei Gmina Lipka z przeznaczeniem na budowę ziemnego zbiornika wodnego małej retencji w miejscowości Białobłocie.

W podpoznańskim Chłudowie, położonym na terenie gminy Suchy Las, przy udziale środków unijnych w wysokości 485 513 zł, wykonana zostanie konserwacja zbiornika wodnego „Balaton”.

Źródło: Archiwum Beneficjenta.

Wsparcie na operacje typu „Zarządzanie zasobami wodnymi” to nie jedyna możliwość skorzystania z pomocy finansowej na inwestycje związane z retencją. O środki na ten cel gminy mogły ubiegać się również w ramach inicjatywy LEADER. Mowa o gminach należących do lokalnych grup działania, które w strategiach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność uwzględniły potrzeby związane z regulacją stosunków wodnych. Przykładem takiej strategii jest dokument opracowany przez LGD Gościnną Wielkopolska z siedzibą w Pępowie

Kobierno nową stolicą polskiego kaletnictwa?

W lipcu 2024 roku przy pełnym wsparciu ze środków europejskich w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich odbyły się cztery spotkania warsztatowe dla członkiń Koła Gospodyń Wiejskich w Kobiernie, w gminie Krotoszyn. Panie poznały całe bogactwo technik kaletniczych i mają zamiar wykorzystać swoją wiedzę, aby promować swoją małą ojczyznę poprzez wytwórczość drobnej galanterii uszytej ze skóry dzika.

Fot. A. Kapuściński.

Zajęcia praktyczne odbyły się w dwa lipcowe weekendy w Wiejskim Domu Kultury w Kobiernie, obiekcie dofinansowanym z PROW.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego we współpracy z Miastem i Gminą Krotoszyn podjął realną inicjatywę w kierunku ochrony ginącego zawodu, jakim jest kaletnictwo. Skąd pomysł na wsparcie tego rodzaju rzemiosła? Idea zrodziła się podczas jednej z wizyt delegacji województwa wielkopolskiego w Japonii, której przewodniczył wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

- Pomimo dużej odległości geograficznej Polska i Japonia mają bardzo wiele wspólnego. Jednym z istotnych problemów w tym dalekowschodnim kraju jest nadmierna populacja dzików, które coraz bardziej zagrażają mieszkańcom. Podobny problem mamy u nas w kraju. Regulując populację dzików poprzez odpowiednią politykę łowiecką z jednej strony dostarczamy atrakcyjny surowiec dla gastronomii, z drugiej pozostaje kwestia zagospodarowania odpadu w postaci skóry dzika. W japońskim mieście Miosato zaobserwowaliśmy dobrą praktykę wdrożoną przez panie zrzeszone w organizacji odpowiadającej naszym kołom gospodyń wiejskich. Panie zostały wyszkolone w zakresie kaletnictwa i wykonują przepiękne wyroby galanteryjne z odpowiednio wygarbowanej skóry dzika – mówi wicemarszałek Grabowski.

Z inicjatywą rozpoczęcia wytwórczości galanteryjnej ze skóry dzika w naszym regionie wyszedł ówczesny burmistrz Miasta i Gminy Krotoszyn, prezes LGD Okno Południowej Wielkopolski, Franciszek Marszałek, którego zaangażowa-

nie doprowadziło przed kilkoma laty do podpisania porozumienia o współpracy pomiędzy Krotoszynem a Okinoshimą. W Tomnicach w gminie Krotoszyn działalność prowadzi firma LAS Kalisz, która zajmuje się głównie przetwórstwem mięsa z dzicyzny i promocją dzicyzny w naszym kraju. Firma ta jako partner projektu dofinansowanego ze środków KSOW zobowiązała się do nieodpłatnego udostępnienia wygarbowanej skóry dzika o odpowiednich parametrach umożliwiających wytwarzanie galanterii skórzanej. Do współpracy przy realizacji tego projektu zaproszona została Katarzyna Pokszan z Łodzi, jedyny w Polsce mistrz kaletnictwa z odpowiednim wykształceniem dydaktycznym umożliwiającym realizację profesjonalnych szkoleń.

Projekt pt. „Aktywizacja mieszkańców powiatu krotoszyńskiego w kierunku podejmowania działalności gospodarczej w zakresie kaletnictwa” w całości sfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach KSOW to efekt podpisanego w kwietniu 2024 r. listu intencyjnego pomiędzy Samorządem Województwa Wielkopolskiego, Miastem i Gminą Krotoszyn, Kołem Gospodyń Wiejskich Kobierno a firmą LAS Kalisz. Realizacja tego przedsięwzięcia umożliwiła postawienie pierwszych kroków w kaletnictwie pięciu paniom z KGW w Kobiernie, które mają zamiar rozwijać swoją nową pasję i przekuć ją w swój osobisty sukces zawodowy, ale również zadbać o atrakcyjną promocję swojej małej ojczyzny oraz całego regionu.

Samorząd dba o niemarnowanie jedzenia

4 miliony złotych z budżetu Samorządu Województwa Wielkopolskiego zostało dotychczas przeznaczonych na ograniczenie marnowania jedzenia w naszym regionie. Wszystko za sprawą realizowanego od 2021 roku programu ograniczenia marnotrawstwa i strat żywności w Wielkopolsce.

Z danych statystycznych wynika, że marnowanie żywności jest problemem powszechnie znanym, ale wciąż pozostającym w niszy zagadnień, z którymi nie podejmuje się skutecznej walki. Federacja Polskich Banków Żywności opublikowała raport „Nie Marnuj Jedzenia 2023” w ramach Programu Racjonalizacji i Ograniczenia Marnotrawstwa Żywności (PROM). Wynika z niego, że w Polsce marnuje się 4,8 mln ton żywności w skali roku, przy czym za 60 proc. wyrzucanego jedzenia odpowiadają konsumenci. Około 10 proc. zmarnowanej żywności przypada na mieszkańców Wielkopolski, co w przeliczeniu daje około 500 tysięcy ton rocznie.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego dostrzegł problem marnowania i strat żywności dużo wcześniej, bo walka z marnotrawstwem żywności została zapisana w „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku” uchwalonej w styczniu 2020 roku.

- Uruchomiliśmy konkursy dotacyjne, zarówno dla gmin, jak i organizacji pozarządowych. Od czterech lat wspieramy transport i magazynowanie żywności zagrożonej zmarnowaniem, powstawanie jadłodzielni, zakup małych mobilnych kuchni warsztatowych oraz uruchamianie ośrodków ograniczania marnotrawstwa żywności i pomocy żywnościowej – mówi Krzysztof Grabowski, Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego.

Jedzeniem można podzielić się chociażby w jadłodzielniach. Są to specjalne punkty, w których ludzie zostawiają żywność zdatną do spożycia dla osób, które mają na nią ochotę.

Dzięki wsparciu finansowemu Samorządu Województwa Wielkopolskiego w roku 2021, w Wielkopolsce powstało 6 jadłodzielni, w roku 2022 kolejne 14, a w 2023 następne 7. W planach na rok 2024 jest powstanie dwóch jadłodzielni: w Mikstacie (powiat ostrzeszowski) i Pobiedziskach (powiat poznański).

Od początku realizacji programu Samorząd Województwa Wielkopolskiego przeznaczył ponad 600 tys. złotych na dofinansowanie utworzenia punktów dzielenia się żywnością. Poziom pomocy finansowej wynosi maksymalnie 80% poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowalnych ujętych we wniosku o dofinansowanie, jednak nie mniej niż 5.000 zł i nie więcej niż 25.000,00 zł dla pojedynczego przedsięwzięcia.

Jadłodzielnie otwarte dzięki wsparciu w budżecie Województwa Wielkopolskiego		
gmina	miejsowość	lokalizacja
Chodzież	Chodzież	W. Reymonta 12
Budzyń	Budzyń	Lipowa 1
Trzcianka	Trzcianka	Orzeszkowej 2
Czarniejewo	Czarniejewo	Pl. Kpt. Pawła Cymasa
Witkowo	Witkowo	Gnieźnińska 4
Jarocin	Jarocin	Wrocławska 39
Kępno	Kępno	Ogrodowa 7
Sulmierzyce	Sulmierzyce	Strzelecka 10
Zduny	Zduny	Rynek 2
Leszno	Leszno - Centrum	Niepodległości 27c
Leszno	Leszno - Śródmieście	Towarowa 10
Rogoźno	Rogoźno	Kościuszki 41
Oborniki	Oborniki	Droga Leśna 60
Wyrzysk	Wyrzysk	Targowisko 3
Swarzędz	Swarzędz	Poznańska 25
		Zamkowa 32
		Mielżyńskiego 3a
Luboń	Luboń	Źródłana 1
Dopiewo	Dopiewo	Konarszewska 12
Kostrzyn	Kostrzyn	Braci Drzewieckich 1
Stęszew	Stęszew	Poznańska 11
Rawicz	Rawicz	Ignacego Buszy 5
Słupca	Słupca	Plac Parysa 9
Szamotuły	Szamotuły	Franciszkańska 5
	Pamiątkowo	Sportowa 23
	Otorowo	Łąkowa 3
Wągrowiec	Wągrowiec	Kościuszki 15a
Poznań	Poznań	Grunwaldzka 377
Pobiedziska	Pobiedziska	Wł. Jagiełły 41
Mikstat	Mikstat	Chopina 1

INNE PROGRAMY

Wielkopolska wieś pięknie nie tylko dzięki środkom unijnym

Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął uchwałę w sprawie dofinansowania 192 projektów w ramach XIV edycji konkursu Pięknie Wielkopolska Wieś. To flagowy konkurs Wielkopolskiej Odnowy Wsi skierowany na wsparcie sołectw. Program Wielkopolska Odnowa Wsi, finansowany w całości ze środków własnych samorządu województwa, realizowany jest od kwietnia 2013 roku, chociaż pierwsze środki na dofinansowanie inicjatyw sołectkich wygospodarowano w budżecie województwa już w roku 2009.

Źródło: UG Lisków.

Lisków, Koźlątków i Zakrzew to sołectwa w gminie Lisków w powiecie kaliskim, które w tym roku skorzystały ze wsparcia w ramach konkursu „Pięknie Wielkopolska Wieś”

- Od 11 lat wdrażamy program Wielkopolska Odnowa Wsi, z którego korzystają gminy z myślą o swoich sołectwach. Do nich adresowane są konkursy „Pięknie Wielkopolska Wieś” oraz „Odnowa wsi szansą dla aktywnych sołectw”. Konkretnie środki trafiają też do organizacji pozarządowych w ramach konkursu

„Nasza wieś, naszą wspólną sprawą”. Staramy się również doceniać osoby aktywne w swoich społecznościach lokalnych, nagradzając je w konkursie „Aktywna Wieś Wielkopolska” – podkreśla wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

Źródło: UM w Kobylinie.

Sołectwa Górka i Sroki w gminie Kobylin w powiecie krotoszyńskim otrzymały łącznie 140.000 zł w ramach dofinansowania zadań zgłoszonych do konkursu „Pięknie Wielkopolska Wieś” w 2024 roku.

Źródło: UG Grodziec.

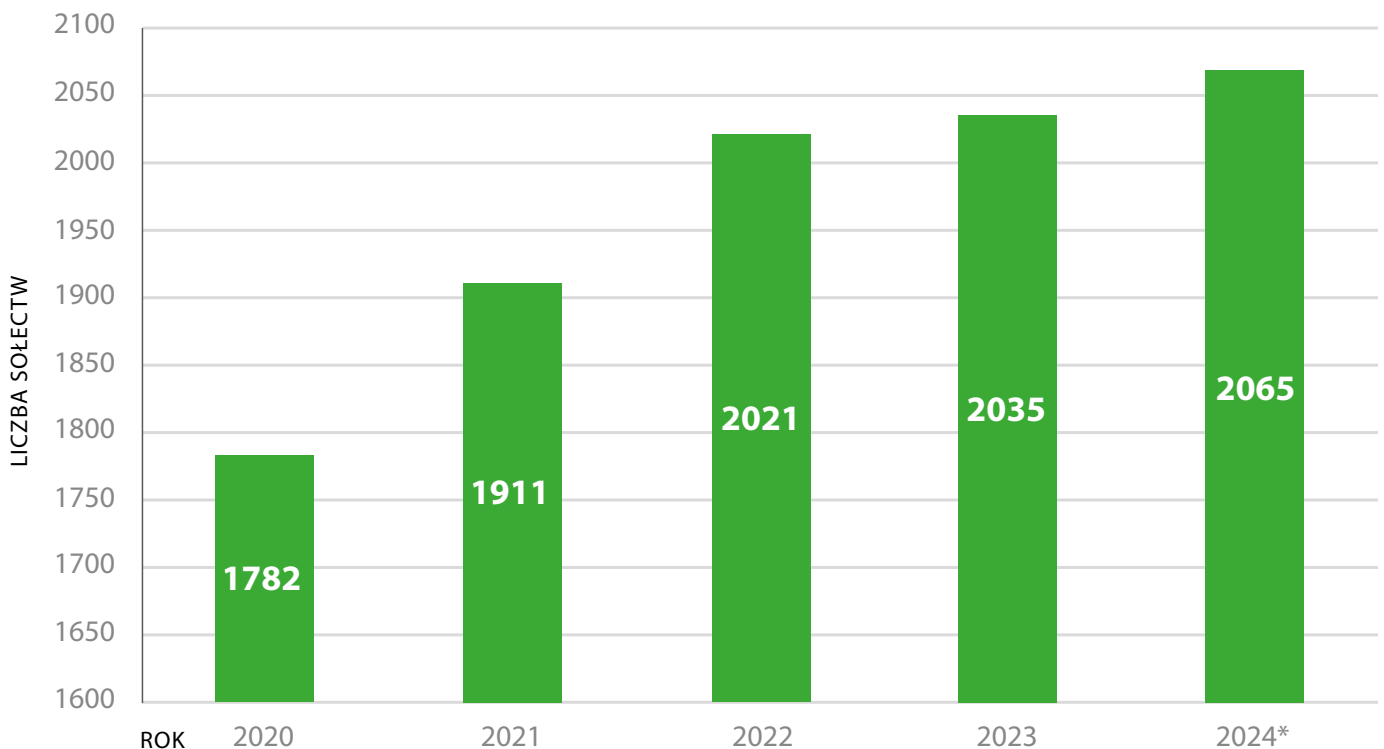

Sołectwa Junno i Biskupice w gminie Grodziec w powiecie konińskim pozyskały fundusze na łączną kwotę 124 000 zł.

Na realizację regionalnej odnowy wsi Samorząd Województwa Wielkopolskiego przeznaczył dotąd ok. 60 milionów złotych, co umożliwiło realizację ponad 2 500 projektów w całym regionie. Do tej kwoty trzeba doliczyć środki zakontraktowane na ten rok w ramach konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś”, czyli aż 11,3 miliona złotych. Na koniec maja 2024 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął decyzję o wyborze projektów do dofinansowania w ramach XIV już edycji tego ważnego przedsięwzięcia. Fundusze przyznane zostały 192

inicjatywom lokalnym. Maksymalna kwota dotacji przewidziana dla jednego projektu to 70 000 zł. Dofinansowane zadania muszą zostać zrealizowane najpóźniej do 15 listopada 2024 r.

Warto pokreślić, że zainteresowanie programem Wielkopolska Odnowa Wsi rośnie z roku na rok, co obrazuje poniższy wykres, uwzględniający liczbę sołectw - uczestników obecnie realizowanego Programu 2020+.

* stan na 24.07.2024 r.

Czernina oraz pieczone udka kaczki z pampuchami i buraczkami zasmażanymi

W sobotę 13 lipca 2024 r. w Wijewie, w powiecie leszczyńskim odbył się XXIII finał wojewódzki konkursu "Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów". Organizatorem konkursu był Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego oraz Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego przy współpracy z Gminą Wijewo. Zapraszamy Państwa do zapoznania się z przepisem na danie, które zajęło III miejsce w finale wojewódzkiej XXIII edycji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”. Autorem tego pysznego dania jest Koło Gospodyń Wiejskich w Wijewie.

CZERNINA (SKŁADNIKI):

- Kaczka – 1 kg
- Woda – 5 l
- Marchewki – 2 szt.
- Seler – 1 szt.
- Por – 1 szt.
- Pietruszka – 1 szt.
- Liść laurowy – 4 szt.
- Ziele angielskie – 4 ziarna
- Ocet – 1 łyżka
- Majeranek – 1 łyżka
- Sól – 1 łyżeczka
- Pieprz – ½ łyżeczki
- Cukier – 1 łyżeczka
- Suszone owoce (jabłka, śliwki)
- Owoce z kompotu wiśni i czereśnie z pestką

PIECZONE UDKA KACZKI (SKŁADNIKI):

- Kacze udka – 6 szt.
- Po ½ łyżeczki soli, pieprzu i wegety, 1 łyżeczka majeranku,
- Cebula – 1 szt.
- Czosnek – 2 ząbki

PRZYGOTOWANIE:

Gotujemy wywar z kaczki z włoszczyzną i przyprawami. Po ugotowaniu wywaru, obieramy mięso i kroimy. Do bulionu dodajemy pokrojone mięso, suszone owoce oraz owoce z kompotu. Wlewamy kaczą krew wymieszaną z octem.

Udka umyć i osuszyć ręcznikiem, obłożyć mieszanką przypraw i polać olejem. Marynować 2-3 dni, aby smaki dobrze przeniknęły. Udka obsmażyć z obu stron na patelni, następnie dusić pod przykryciem do miękkości. Uzyskany sos stanowić będzie idealny dodatek do pampuchów.

Z drożdży, cukru i mleka przygotować rozczyń – w misce umieścić drożdże, wsypać 2 łyżki mąki, cukier i ½ szklanki mleka, całość rozcierać aż nie będzie grudek. Naczynie z rozczyńem przykryć ściereczką odstawić w ciepłe miejsce na 15 min. Do dużej miski wsypać 500 g mąki, dodać szczyptę soli i wbić jajka. Wlać ½ szklanki mleka i dodać 3 łyżki stopionego masła. Na koniec przełożyć buzujący rozczyń, wszystkie składniki wymieszać łyżką i wyrobić masę. Pampuchy potrzebują ok.

PAMPUCHY (SKŁADNIKI):

- Mąka pszenna – 500 g
- Ciepłe mleko – 250 ml
- Stopione masło – 3 łyżki
- Jajka – 2 szt.
- Drożdże – 30 g
- Szczypta soli
- Cukier – 1 łyżeczka

BURACZKI ZASMAŻANE (SKŁADNIKI):

- Buraczki – 2,5 kg.
- Woda – 2 szklanki
- Ocet i cukier – po ¼ szklanki
- Cebula – 1 szt.
- Czosnek – 2 ząbki
- Liście laurowe – 2 szt.
- Pieprz – 2 ziarna
- 1 łyżeczka soli i majeranku
- 1 łyżka chrzanu

Fot. P. Chudziak

15 minut wyrastania pod przykryciem. Pampuchy gotować na parze około 10 minut.

Buraczki umyć, ugotować i zetrzeć na tarce jarzynowej. Wszystkie składniki na zalewę razem zagotować, następnie przecedzić przez sito i gorącą zalewą zalać buraczki, pozostawiając na 24 h. Na patelni roztopić trzy łyżki masła, dodać mąkę i przygotować jasną zasmażkę, dodać buraczki i smażyć 3-4 min.

KĄCIK FOTOGRAFICZNY

„Nierozłączna więź z naturą”, autor: Robert Cierniak, zdjęcie wykonane w miejscowości Złotów, nagrodzone I miejscem w kategorii „Jak Wielkopoleanie dbają o tradycję”

„Przed odlotem”, autor: Piotr Tomasz Mańczak, zdjęcie wykonane w miejscowości Bobulczyn, gm. Ostroróg, pow. szamotulski, nagrodzone I miejscem w kategorii „Wielkopolska wieś z bliska”.

Jednostka Regionalna Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego

al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań
tel. 61 626 60 00, e-mail: ksow@umww.pl
www.wielkopolskie.ksow.pl, www.dprow.umww.pl

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Institucja Zarządzająca PROW 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu. Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.